

BỐI CẢNH PHÁT TRIỂN NHANH CỦA THỐNG KÊ CHÍNH THỨC: Làm thế nào để ứng phó với những thách thức?

Martine Durand* và Jan Robert Suesser**

Tóm tắt:

Hiện nay, dữ liệu đang đóng vai trò cực kỳ quan trọng trong thời đại kỹ nguyên số. Thế kỷ 21 được coi là thế kỷ mà dữ liệu thực sự bùng nổ khi nó được sản xuất, chia sẻ ở mức độ toàn cầu. Trước đây, người sử dụng số liệu gần như chỉ có một lựa chọn duy nhất đó là lựa chọn dữ liệu từ thống kê chính thức để cung cấp số liệu cho mình. Tuy nhiên đến thời điểm hiện tại, số liệu không còn chỉ được sản xuất bởi các Cơ quan Thống kê mà còn được sản xuất ở cả khối tư nhân. Vì vậy, việc cung cấp dữ liệu nhanh, chính xác, kịp thời và đầy đủ đang được đặt lên hàng đầu ở cả Cơ quan Thống kê và các nhà sản xuất thống kê tư nhân. Bài viết này đề cập đến việc: Thống kê chính thức nên làm gì trong môi trường cạnh tranh của "thị trường sản xuất dữ liệu" ở thế kỷ 21 này?

Ngày nay, chúng ta đang sống trong một thế giới được số hóa nơi mà dữ liệu trở thành hàng hóa toàn cầu, được sản xuất, chia sẻ và mua bán bởi nhiều chủ thể trên toàn thế giới. Đôi khi gọi là cuộc cách mạng dữ liệu, xu hướng này được thúc đẩy bởi những đổi mới về công nghệ như Internet vạn vật (IOT) và Trí tuệ nhân tạo (AI). Nó phản ánh sự

khao khát mạnh mẽ của chính phủ, doanh nghiệp và người dân trong việc ra quyết định dựa trên dữ liệu cũng như tăng nhu cầu và việc sử dụng dữ liệu trong các phân biện khu vực công.

Trong hệ sinh thái dữ liệu mới và phức tạp này, việc cạnh tranh để có được dữ liệu kịp thời và phù hợp với nhu cầu là rất khốc liệt. Các chủ thể tham gia mới như các nhà sản xuất tư nhân hay các nhà khoa học dữ liệu được xem như là các chủ thể năng động và đổi mới. Họ có thể nhanh chóng đáp ứng nhu cầu của thị trường với những thông tin

* Thành viên của Cơ quan Thống kê Pháp;
Nguyên Trưởng phòng Thống kê của OECD

** Thành viên Ủy ban Điều hành IAOS và Hội đồng tư vấn về đạo đức (ISI Advisory Board on Ethics)

➤➤➤ THỐNG KÊ QUỐC TẾ VÀ HỘI NHẬP

kip thời và cụ thể hơn bằng việc huy động và tích hợp các nguồn thông tin khác nhau và sử dụng một loạt các kênh giao tiếp và phổ biến thông tin. Kết quả là, Thống kê chính thức đang được sự quan tâm ngày càng tăng giữa các chủ thể cung cấp trong hệ sinh thái dữ liệu. Công bằng mà nói, Thống kê chính thức đã đánh mất vị trí gần như độc quyền trong sản xuất và phổ biến thông tin thống kê phục vụ cho phản biện công khai. Quyền lực của họ đang bị tranh chấp và khi “logic thống kê” đã được thay thế bằng “dữ liệu logic”.

Tuy nhiên, trong môi trường mới này, không phải tất cả các chủ thể đều có cách tiếp cận giống nhau đối với các khái niệm về tính độc lập của thống kê, tính liêm chính, chất lượng, tính minh bạch hoặc quyền riêng tư. Trong lĩnh vực phổ biến, “bong bóng mạng xã hội”¹, sự thật thay thế, cảm xúc và niềm tin thường chiếm ưu thế hơn sự thật. Tất cả điều này đặt ra những thách thức lớn cho niềm tin, quản trị và đạo đức trong dữ liệu và thống kê. Nó cũng làm tăng nguy cơ thông tin sai lệch và lạm dụng dữ liệu thống kê ảnh hưởng tiêu cực cho hoạt động của các nền dân chủ.

Vì vậy, Thống kê chính thức nên làm gì trong môi trường biến động nhanh chóng này? Thống kê chính thức có một vai trò quan trọng trong việc xây dựng kiến thức hướng tới lợi ích chung nhằm mục đích cung

cấp thông tin để xây dựng chính sách công và phản biện xã hội công khai.

Họ cần phải táo bạo, có tầm nhìn tương lai, sáng tạo và dẫn đầu. Họ nên đi đầu trong các hành động nhằm mục đích giải quyết vấn đề lạm dụng, cải thiện quản trị, bồi dưỡng các giá trị đạo đức và nâng cao niềm tin đối với dữ liệu và số liệu thống kê liên quan.

Thống kê chính thức nên xác định các vấn đề có rủi ro chính và giải quyết chúng một cách toàn diện để tạo sự liên kết chặt chẽ với nhau. Thật vậy, quản trị là chìa khóa tạo ra sự tin tưởng giúp giải quyết vấn đề lạm dụng và thao túng dữ liệu. Sự tuân thủ các nguyên tắc đạo đức nghề nghiệp là điều cần thiết để tăng cường niềm tin vào dữ liệu và số liệu thống kê. Niềm tin đó là điều kiện tiên quyết để tiếp nhận, sử dụng dữ liệu và tác động tích cực đến việc ra quyết định

Thống kê chính thức phải hành động trên tất cả các khía cạnh này nếu họ muốn làm cho hệ sinh thái dữ liệu và thống kê trở thành một môi trường an toàn, phù hợp và đáng tin cậy. Để các nỗ lực có hiệu quả, họ cần tham gia phối hợp xuyên suốt trong toàn bộ chuỗi giá trị dữ liệu, với tất cả các đối tượng khác có liên quan trong hệ sinh thái dữ liệu.

1. Xây dựng tiềm lực vững mạnh

Thống kê chính thức có tiềm lực mạnh để huy động và xây dựng nhằm đạt được mục tiêu này. Họ đã có uy tín trong việc tạo ra dữ liệu với chất lượng, độ tin cậy và tính minh bạch; các hoạt động của họ dựa trên cơ sở pháp lý cùng phương pháp luận mạnh mẽ, các tiêu chuẩn và quy tắc đạo đức đã được

¹ Các mạng xã hội sẽ sử dụng những dữ liệu quá khứ hoặc là lịch sử tìm kiếm của bạn để đem ra kết quả “dành cho bạn”.

công nhận nhằm đảm bảo tính độc lập, chuyên nghiệp, khách quan, riêng tư và bảo mật. Thống kê chính thức cần tăng cường truyền thông về những điểm mạnh trong vai trò tạo ra những giá trị cốt lõi riêng có và sự khác biệt cơ bản giữa số liệu thống kê được thiết kế tốt với bất kỳ dữ liệu nào khác.

2. Giải quyết các điểm yếu thông qua đổi mới

Tuy vậy, Thống kê chính thức cũng có một số điểm yếu nhất định cần giải quyết. Như đã nói ở trên, Thống kê chính thức thường được coi là thiếu tính linh hoạt, thiếu độ nhanh nhạy và khả năng đáp ứng thấp. Thông thường, điều này là do việc áp dụng phương pháp luận và việc đảm bảo chất lượng cao gây áp lực lớn về mặt thời gian để kiểm định số liệu thống kê đảm bảo sự tin cậy và phù hợp với mục đích – cái rất quan trọng nhưng thường xuyên bị bỏ qua. Tuy nhiên, trong nhiều trường hợp, sự đánh đổi giữa thời gian và chất lượng có thể được cải thiện bằng cách áp dụng các giải pháp sáng tạo hơn. Ví dụ, những nhà nghiên cứu trong các Cơ quan thống kê quốc gia nên tiếp tục nghiên cứu để đưa ra cách khai thác các nguồn dữ liệu mới và cách đầu tư vào khoa học dữ liệu nhằm chuyển dữ liệu lớn sang thống kê. Điều này sẽ góp phần đáp ứng nhu cầu về thông tin cho các nhà hoạch định chính sách và những người quan tâm và sử dụng thông tin, đồng thời đảm bảo tôn trọng các nguyên tắc chuyên môn và các yêu cầu về đạo đức. Để tận dụng các nguồn dữ liệu thay thế (hành chính, thương mại, web-

scraped² và khai thác văn bản, dữ liệu mở, thông tin địa lý, Internet vạn vật, dữ liệu công dân tạo ra, v.v.), các khuôn khổ, quy định và các quan hệ đối tác lâu dài có quyền truy cập dữ liệu cần phải đi cùng với các quy định và khuyến nghị đầy đủ. Với trường hợp cụ thể là dữ liệu hành chính, Tổng cục Thống kê (NSO) nên rà soát và hiện đại hóa các giao thức và quy định để thuận lợi hơn trong việc truy cập và sử dụng dữ liệu hành chính cho mục đích thống kê; đồng thời cần tham gia sớm vào việc lên kế hoạch thu thập dữ liệu mới trong các cơ quan hành chính công. Họ cũng nên đầu tư vào “web scraping” và kỹ thuật “crowdsourcing”³ để tìm nguồn cung ứng dữ liệu trực tiếp. Đầu tư mới cũng cần thiết để đảm bảo khả năng tương tác và xây dựng các nền tảng cho việc tìm nguồn cung ứng, quản lý, sử dụng, tái sử dụng, cải tổ mục đích các loại dữ liệu và tích hợp cơ sở hạ tầng và kết hợp các nguồn dữ liệu đã thiết lập với các nguồn dữ liệu thay thế. Để thực hiện những thay đổi này, NSO cần xem xét lại các chiến lược về kỹ năng của mình. Các NSO cần đầu tư nhiều hơn vào các kỹ năng về khoa học dữ liệu bằng cách thuê mới các nhà thống kê được đào tạo bài bản với các kỹ thuật mới; các nhà phân tích và nhà khoa học dữ liệu và đào tạo; đào tạo và bồi dưỡng kỹ năng cho cán bộ công nhân viên hiện có. Thống kê chính thức đã chứng minh rằng họ

² là trích xuất dữ liệu từ các trang web.

³ là kỹ thuật thu thập thông tin từ một nhóm đông những người gửi dữ liệu qua mạng internet, mạng xã hội hoặc qua điện thoại thông minh.

➤➤➤ THỐNG KÊ QUỐC TẾ VÀ HỘI NHẬP

đã làm tròn vai trong cuộc khủng hoảng của đại dịch COVID-19. Mặc dù phải đối mặt với sự gián đoạn trong việc áp dụng và triển khai các phương pháp thu thập tiêu chuẩn của ngành, nhiều NSO đã cho thấy khả năng phản ứng nhanh nhẹn của họ. Họ đã nhanh chóng tận dụng các nguồn dữ liệu thay thế để đưa ra số liệu thống kê của tăng trưởng GDP, cho phép đánh giá kịp thời những tác động và hệ quả đối với hoạt động kinh tế thời điểm áp dụng các biện pháp phong tỏa và hỗ trợ của Chính phủ để đối phó với COVID-19. Tương tự, nhiều NSO đã phát triển số liệu thống kê thử nghiệm để đưa ra các kết quả quan trọng về vấn đề sức khỏe và xã hội. Điều quan trọng là trong tương lai những sáng kiến này không chỉ áp dụng được một lần mà có thể được đưa vào áp dụng đối với các chiến lược thực hiện dài hạn của các NSO.

3. Đối phó với việc lạm dụng và thông tin sai lệch

Điều này là đúng đối với cả truyền thông và phổ biến thông tin. Thống kê chính thức thường có chiến lược truyền thông kém hiệu quả hơn trong bối cảnh các phương tiện truyền thông và phổ biến thông tin ngày càng phát triển. Trước sự phong phú của dữ liệu (cái gọi là đại hồng thủy dữ liệu), một số người không ngần ngại chọn (hoặc tự tạo ra) dữ liệu phù hợp với chương trình nghị sự của họ để đưa ra các tuyên bố hoặc kết luận sai. Thống kê chính thức thường miễn cưỡng giải quyết công khai việc lạm dụng và thông tin sai lệch, ví dụ họ thường cho rằng họ không

đủ thẩm quyền để can thiệp những cuộc phản biện công khai, vì điều này có thể theo quan điểm của họ là mâu thuẫn với sự độc lập chính trị của họ.

Trên thực tế, các Nhà thống kê chính thức nắm vai trò là người phải lên tiếng nếu chất lượng dữ liệu kém và lệch hướng vì số liệu thống kê bị lạm dụng hoặc thao túng bởi các vận động hành lang khu vực công, tư và các nhóm lợi ích. Họ nên sửa lại các thông tin, số liệu không đúng cũng như các sai sót trong quá trình xử lý thông tin. Để ngăn chặn việc lạm dụng và hoàn thiện quy trình xử lý thông tin sai, Thống kê chính thức nên góp phần vào xây dựng kiến thức chuyên ngành thống kê cho cả nhà sản xuất dữ liệu và người dùng. Để tiếp cận được đối tượng người dùng thông tin rộng hơn, họ nên mở rộng mạng xã hội của mình và nên hiện diện tại những nơi mà các quan điểm hình thành, cũng như xây dựng mối quan hệ hợp tác với các đối tượng khác đặc biệt là các phương tiện truyền thông và những người kiểm tra thông tin - là những cách đã được áp dụng thành công của một số NSO. Đối với việc tìm nguồn cung ứng dữ liệu, đã có rất nhiều đổi mới trong các công cụ truyền thông và trực quan hóa dữ liệu tại các NSO trong thời kỳ đại dịch COVID-19. Điều này được thực hiện không chỉ đối với các số liệu thống kê đã được thiết lập mà còn đối với các số liệu thống kê thử nghiệm. Sự hiện diện ngày càng tăng này trên các phương tiện truyền thông trong cuộc khủng hoảng về y tế thông qua các blog, trực quan hóa dữ liệu và các bài báo đã củng cố danh tiếng của Thống kê

Chính thức như một nguồn thông tin đáng tin cậy. Một lần nữa, điều quan trọng là phải theo đuổi những sáng kiến này và tiếp tục đầu tư vào những sáng kiến mới.

4. Cải thiện quản trị

Sự hiện diện và tham gia tích cực ngày càng tăng của các chủ thể khác nhau trong hệ sinh thái dữ liệu đặt ra yêu cầu cần phải rà soát các thỏa thuận quản trị hiện hành. Không giống như Thống kê Chính thức, thường được điều chỉnh bởi Luật Thống kê quy định sứ mệnh, nghĩa vụ, phương tiện và mối quan hệ với các bên liên quan khác, hiện không có khuôn khổ hay thể chế chính thức nào chi phối hệ sinh thái dữ liệu ở cấp quốc gia và quốc tế, ngay cả trong các lĩnh vực vẫn tồn tại sự chông chéo về dữ liệu giữa Thống kê chính thức, học viện và khu vực tư nhân. Trong những năm qua, một số quốc gia và tổ chức quốc tế đã ban hành một số luật, quy định và hướng dẫn liên quan đến quản trị dữ liệu. Tuy nhiên, những quy định này chủ yếu nhằm giải quyết các vấn đề về quyền riêng tư dữ liệu cá nhân, trao đổi dữ liệu giữa các quốc gia hoặc chia sẻ dữ liệu giữa các nhà sản xuất tư nhân với các chủ thể tư nhân và khu vực công. Các quy định này thường không đề cập đến số liệu thống kê cũng như mối quan hệ giữa số liệu thống kê và dữ liệu. Đây là một khoảng trống cần được lấp đầy và vai trò của Thống kê chính thức là phải lên tiếng để các vấn đề được lắng nghe và giải quyết.

Các cuộc họp cần được tổ chức với các bên là khu vực công và tư để làm rõ vai trò và trách nhiệm giải trình của những người

tham gia trong hệ sinh thái dữ liệu. Nhắc đến vai trò và trách nhiệm, ngay cả trong khu vực công có những quy định mà Thống kê chính thức cũng không thể và không nên vượt qua lẫn ranh. Ví dụ: trong khi các nhà khoa học dữ liệu làm việc trong các cơ quan chính phủ tạo ra bảng thông tin có chứa dữ liệu cá nhân hoặc thông tin chi tiết để cung cấp cho các nhà hoạch định chính sách, thì các nhà thống kê chính thức chỉ có thể cung cấp thông tin tổng hợp để bảo vệ tính bảo mật. Nói cách khác, thống kê có chức năng khác với dữ liệu sử dụng cho mục đích hoạt động tác nghiệp và điều này cần được bảo đảm.

Trong hệ sinh thái dữ liệu mới, các NSO thường đóng một vai trò khá mờ nhạt. Điều này phản ánh sự thiếu hụt về tài chính dành cho Số liệu thống kê chính thức đặc biệt là ở các nước thu nhập thấp. Họ không thể cạnh tranh với các công ty công nghệ lớn cung cấp dịch vụ dữ liệu cho các chính phủ, học viện và công chúng. Trong trường hợp này, việc cần có một hệ thống luật pháp và quy định để công nhận Thống kê chính thức là nhân tố chính trong hệ sinh thái dữ liệu là đặc biệt quan trọng. Hơn nữa, các NSO có thể đóng một vai trò dẫn dắt quan trọng trong các lĩnh vực mà họ có nhiều thứ để đóng góp, ví dụ như về các tiêu chuẩn, phân loại, phương pháp luận hoặc các yêu cầu về chất lượng. Họ nên chủ động tham gia và xây dựng quan hệ đối tác với các nhà cung cấp công cộng và các chủ thể tư nhân khác để cung cấp các dịch vụ pháp lý, dịch vụ kỹ thuật và phương pháp.

➤➤➤ THỐNG KÊ QUỐC TẾ VÀ HỘI NHẬP

Họ cũng nên tham gia và dẫn đầu trong phương thức cùng hợp tác đầu tư, cùng đổi mới và sản xuất với các đối tác khác. Điều này có thể đòi hỏi một sự thay đổi trong 'mô hình kinh doanh' của các NSO với mức độ đầu tư lớn hơn vào năng lực khoa học dữ liệu và chia sẻ rộng hơn đối với dữ liệu và kiến thức. Ví dụ, trong hệ thống thống kê quốc gia, Thống kê chính thức có thể tạo ra các cộng đồng thực hành trong đó kết nối các nhà thống kê với các nhà khoa học dữ liệu để chia sẻ và phát triển kiến thức chung cho các vấn đề cụ thể (ví dụ: liên kết dữ liệu, thuật toán, thông tin không gian địa lý, v.v.). Việc phối hợp với nguồn mở hứa hẹn sẽ giúp đáp ứng hiệu quả hơn nhu cầu của người dùng bằng cách tập hợp các nguồn lực và giải pháp, đồng thời củng cố vị trí của NSO trong hệ sinh thái dữ liệu.

5. Tăng cường niềm tin

Hợp tác, chia sẻ kiến thức và kinh nghiệm thực tiễn thay vì cạnh tranh với nhau giữa Thống kê chính thức và các đối tác dữ liệu khác giúp cung cấp ngày càng nhiều sản phẩm và dịch vụ tốt hơn cho người dùng, đồng thời nâng cao niềm tin vào dữ liệu và số liệu thống kê. Thật vậy, Thống kê chính thức không hoạt động riêng rẽ.

Qua quan sát, chúng tôi nhận thấy có xu hướng chung về suy giảm niềm tin vào các tổ chức công cộng và chính phủ. Nhiều người cảm thấy rằng họ có rất ít hoặc không có tiếng nói trong các quyết định chung và các chính sách công không giải quyết được mối quan tâm của họ. Việc khôi phục niềm tin của nhân dân đối với các cơ quan đòi hỏi phải

cung cấp nhiều hơn dữ liệu và số liệu thống kê về tình hình của người dân nhằm đóng góp có chất lượng đối với các phản biện công khai và đó cũng là một phần quan trọng trong sứ mệnh của Thống kê chính thức.

Khai thác các nguồn dữ liệu mới (bao gồm dữ liệu về công dân và không gian địa lý, đầu tư vào kỹ năng khoa học dữ liệu, phòng thí nghiệm dữ liệu, thống kê thực nghiệm và trực quan hóa dữ liệu như đã đề cập trước đó, kết hợp với khảo sát hộ gia đình và dữ liệu hành chính) sẽ góp phần cung cấp thông tin kịp thời và chi tiết hơn về điều kiện sống của người dân, những gì quan trọng nhất trong cuộc sống của họ, từ đó củng cố tiềm năng và niềm tin vào Thống kê chính thức.

Nhưng để thực hiện được điều này, thông tin phải sẵn sàng và dễ dàng truy cập. Thống kê chính thức phải làm cho dữ liệu của họ luôn trong tình trạng sẵn sàng cũng như phải xây dựng và ban hành chính sách về dữ liệu mở. Ngoài ra, vì thông tin được lấy từ hồ sơ hành chính cá nhân hoặc dữ liệu cá nhân, công dân và công ty cần phải tin tưởng vào hệ thống đã tạo ra thông tin này. Thực hiện các biện pháp bảo vệ được áp dụng để đảm bảo quyền riêng tư và bảo mật dữ liệu cá nhân; đảm bảo không có sự can thiệp cũng như tính độc lập hoàn toàn khỏi chính quyền hoặc các đối tượng vận động hành lang. Bất kỳ vi phạm nào, hoặc thậm chí ý định vi phạm sẽ làm giảm niềm tin rất lớn. Tương tự, việc đảm bảo chất lượng dữ liệu trong hệ sinh thái dữ liệu mới là điều cần thiết để xây dựng và nâng cao niềm tin. Việc tìm kiếm và

sử dụng các nguồn dữ liệu mới, bao gồm dữ liệu cá nhân, tích hợp với nguồn dữ liệu đã được thiết lập trước đòi hỏi phải rà soát lại các khuôn khổ về chất lượng đã được thiết lập và thường được Thống kê chính thức sử dụng. Khi làm việc với các đối tác khu vực công hoặc tư nhân, Thống kê chính thức nên thể hiện vai trò đi đầu trong việc xây dựng mới hoặc nâng cấp các khuôn khổ chất lượng hiện căn cứ trên bản chất của dữ liệu mới được sử dụng, các quy trình mới được đưa ra, cũng như các sản phẩm thống kê mới để cung cấp. Do đó, các khuôn khổ mới này nên bao gồm toàn bộ chuỗi giá trị dữ liệu, từ thu thập, đến sản xuất, phổ biến và sử dụng. Cần có sự minh bạch hoàn toàn về các rủi ro có thể xảy ra, những hạn chế của các sản phẩm thống kê mới và có các hướng dẫn và giải thích rõ ràng. Giống như được chứng kiến trong những thập kỷ qua, cuộc cách mạng dữ liệu đang diễn ra với tốc độ chưa từng thấy. NSO và Thống kê chính thức cần xây dựng các chiến lược để dự đoán các nguồn khủng hoảng tiềm ẩn trong tương lai và đã phát triển các công cụ thích hợp để ứng phó và tiếp tục thực hiện sứ mệnh của họ, cung cấp thông tin cho việc xây dựng chính sách và phản biện xã hội. Như chúng ta đã thấy trong đại dịch COVID-19, sự sẵn sàng và khả năng phản ứng của họ sẽ là một yếu tố chính để đưa Thống kê chính thức trở thành trung tâm của hệ sinh thái dữ liệu và là một tổ chức đáng tin cậy.

6. Bồi dưỡng đạo đức

Một đặc điểm rất quan trọng của Thống kê chính là nền tảng đạo đức và sự tin tưởng

của công chúng dành cho họ đã được xây dựng và bồi đắp trong nhiều thập kỷ. Cơ sở đạo đức hiện nay của thống kê là rất nhiều cả ở cấp quốc gia và quốc tế. Chúng bao gồm hiến pháp quốc gia, luật thống kê quốc gia, các nguyên tắc cơ bản của Liên hợp quốc về thống kê chính thức, Bộ quy tắc thực hành thống kê châu Âu, Khuyến nghị của Hội đồng OECD về thực hành thống kê tốt, các nguyên tắc điều chỉnh các hoạt động thống kê quốc tế và tuyên bố của Viện thống kê quốc tế về đạo đức nghề nghiệp. Cơ sở của đạo đức thống kê này bị thách thức bởi môi trường dữ liệu mới. Như đã đề cập ở trên, một số cá nhân, tổ chức (ví dụ: các công ty kỹ thuật số, nhà khoa học dữ liệu, phương tiện truyền thông xã hội...) có thể không nhận thấy hoặc không cảm thấy cần phải tuân thủ các quy tắc đạo đức cụ thể liên quan đến chất lượng, sự độc lập, tính minh bạch, quyền riêng tư hoặc bảo mật, sự công bằng và không gây hại, tính cân đối và sự bắt buộc. Những tổ chức khác có quan tâm đến các vấn đề này (ví dụ: các tổ chức không gian địa lý...) có thể đang trong quá trình phát triển các quy tắc của riêng họ để đáp ứng các nhu cầu cụ thể của khách hàng. Có một điều rủi ro là khi thiếu sự tham gia hoặc phối hợp với Thống kê chính thức, chúng ta sẽ thấy có nhiều sáng kiến của khu vực tư nhân đã bỏ qua các tiêu chuẩn thống kê đã được thiết lập, bỏ qua các tiêu chuẩn và quy tắc đạo đức hoặc tạo ra các bộ nguyên tắc khác mâu thuẫn với các nguyên tắc đạo đức trong Thống kê chính thức. Cần phải nhắc lại rằng, Thống kê chính thức nên chủ động để thúc đẩy mạnh mẽ việc tuân thủ các nguyên tắc đạo đức đối với dữ

➤➤➤ THỐNG KÊ QUỐC TẾ VÀ HỘI NHẬP

liệu và thống kê. Họ nên lên tiếng và ủng hộ các quy tắc đạo đức hiện có của Thống kê chính thức. Trước hết cần bắt đầu với các chủ thể có liên quan bao gồm người dùng, tạo ra Diễn đàn Quốc tế để giải quyết các vấn đề về đạo đức cũng như việc lạm dụng, quản trị và niềm tin. Mục đích của Diễn đàn là phát triển và thúc đẩy việc sử dụng hiệu quả một tập hợp các giá trị cốt lõi nhất quán và các nguyên tắc dữ liệu đạo đức chung, dựa trên các khuôn khổ hiện có và các sáng kiến gần đây, đảm bảo sự tuân thủ của các đối tượng thuộc khu vực công và tư nhân. Những nguyên tắc này bao gồm các quy định bao gồm tính độc lập nghề nghiệp, trách nhiệm giải trình, phương pháp, bảo vệ dữ liệu cá nhân, khả năng truy cập dữ liệu, chia sẻ và trao đổi dữ liệu, khả năng tương tác dữ liệu, các nguyên tắc công bằng và không gây hại, cũng như ngăn chặn lạm dụng dữ liệu. Đồng thời, để làm cho Diễn đàn hiệu quả hơn, một số người đã đưa ra đề xuất gây tranh cãi là tạo ra một cơ chế thực thi độc lập nhằm đảm bảo rằng tất cả những người tham gia Diễn đàn quốc tế đều tuân thủ các nguyên tắc đã thống nhất. Theo họ, cơ chế thực thi này có thể hoạt động thông qua các đánh giá thường xuyên bao gồm các kiến nghị về cải tiến, tương tự như Hệ thống Bình duyệt của cơ quan thống kê châu Âu và Khuyến nghị của OECD về thực hành thống kê tốt. Kết quả đánh giá thường xuyên sẽ được công khai. Diễn đàn và cơ chế thực thi của nó sẽ cho phép tạo ra sự liên kết giữa các chủ thể để chống lại các hành vi xấu và thúc đẩy những hành vi tốt.

7. Kết luận

Thống kê chính thức trước mắt có nhiều việc cần phải làm nếu tiếp tục đóng một vai trò quan trọng trong hệ sinh thái dữ liệu đang phát triển nhanh chóng. Hầu như mỗi ngày, chúng ta đều nghe về các sáng kiến của các chủ thể khu vực tư nhân, những vấn đề mà có thể gây rủi ro về nhiều mặt đối với nhiệm vụ chính của Thống kê chính thức. Thống kê chính thức có rất nhiều điểm mạnh cần phát huy và hoàn thiện hơn, nhưng cũng có những điểm yếu nhất định cần giải quyết. Như đã chứng minh trong cuộc khủng hoảng COVID-19, Thống kê chính thức đã thực hiện đổi mới quy trình và sản phẩm, chống lại việc lạm dụng, cải thiện quản trị, nâng cao lòng tin và thúc đẩy đạo đức. Họ không nên hành động một mình mà cần phải xây dựng quan hệ đối tác với các chủ thể khác trong hệ sinh thái dữ liệu và đóng vai trò lãnh đạo và quản lý dữ liệu khi cần thiết. Để thảo luận thêm về các vấn đề được nêu trong bài viết này (một số vấn đề gây tranh cãi hơn khác nhau) - IAOS đã thành lập một "Nhóm phản ánh" mới tại Hội nghị năm 2022 được tổ chức tại Krakow vào tháng Tư năm ngoái. Bằng cách này, IAOS hy vọng sẽ đóng góp quan trọng vào việc thúc đẩy tính liêm chính và niềm tin vào một hệ sinh thái dữ liệu đang phát triển vì lợi ích công cộng./.

Ngọc Mai (dịch)

Nguồn: A fast-evolving landscape for Official Statistics: How to respond to the challenges? - IOS Press